

wyjścia dla interpretacji malarstwa materii stanowią skojarzenia powoływane przez poszczególne fragmenty materii¹⁴, gdzie znaczenie ma często ich antyestetyzm¹⁵ oraz podejmowane wobec nich działania, będące wyrazem zmierzania się artysty z chaotyczną, nieokiełznaną materią¹⁶.

Malarstwo materii widziane jest jako rozległy obszar, skupiający zróżnicowane poszukiwania prowadzące do przyjęcia diametralnie odmiennych postaw. W ramy nurtu włączane są zarówno działania podejmowane przy użyciu materii malarskiej – farby, jak i materii pozamalarskich¹⁷. Ponadto zjawisko uznawane jest często za część składową malarstwa *informel*¹⁸. Tym samym, specyfika malarstwa materii, definiowana na podstawie szeroko wyznaczonego zakresu stosowanych środków, łączyć miałyby się z zawężonym do operowania „bezformą” zakresem podejmowanych działań.

Formuła wypracowana na przełomie lat 50. i 60. XX wieku przez Danutę Urbanowicz jest natomiast jednym z przykładów poszukiwań rodzimych twórców, które nie dają się w sposób oczywisty wpisać w określone ramy nurtu¹⁹. Stan ten, z jednej strony, kierunkuje analizy prac

¹⁴ A. Kępińska, op. cit., s. 59 o działaniach Grupy Nowohuckiej; A. Wojciechowski, op. cit., s. 88 odnośnie do prac Adama Marczyńskiego.

¹⁵ A. Kępińska, op. cit., s. 52. Na estetyzowanie w polskiej sztuce nurtów z założenia antyestetycznych – w tym malarstwa materii – wskazuje natomiast A. Markowska, op. cit., s. 44.

¹⁶ A. Kępińska, op. cit., s. 54-55. Jednym z przykładów ujmowania działań artystów w kategoriach egzystencjalistycznych jest interpretacja prac Bronisława Kierzkowskiego, s. 58.

¹⁷ Szerokie ujęcie nurtu charakteryzuje zarówno opracowania ogólne, jak i wskazane opracowanie Piotra Majewskiego poświęcone wprawdzie wyłącznie malarstwu materii, obejmujące jednak przykłady działań opisywane już we wcześniejszych opracowaniach (m.in. Wojciechowski, op. cit., Kępińska, op. cit.).

¹⁸ Przez wielu autorów malarstwo materii traktowane jest jako część składowa abstrakcji *informel* (Kowalska, Kępińska). Piotr Majewski określa je wręcz mianem „formuły nowoczesności”. Anna Markowska, mimo ujmowania nurtu jako fragmentu abstrakcji *informel*, różnicuje omawiany obszar, wskazując na elementy działań polskich artystów oraz przykłady, które wykraczały poza konsensusowy charakter abstrakcji *informel*. (Por.: A. Markowska, op. cit., s. 85 – analiza twórczości Jadwigi Maziarskiej).

¹⁹ Przez część autorów opracowań ogólnych działania Urbanowicz zostają całkowicie pominięte (J. Bogucki, op. cit.; P. Piotrowski, op. cit.), inni traktują jej twórczość jako przykład podjęcia przez polskich artystów działań związanych z „konkretem materiałowym” (A. Kępińska, op. cit., s. 59), eksperymentami reliefowo-fakturowymi (A. Wojciechowski, op. cit., s. 88) czy stosowaniem różnorodnych materii o aluzyjnej roli (A. Kępińska, op. cit., s. 59; B. Kowalska, op. cit., s. 112). Twórczość Danuty Urbanowicz ujęta została nieco szerzej w opracowaniu Piotra Majewskiego (P. Majewski, op. cit., s. 174-177, s. 247) oraz katalogach wystaw przygotowywanych m.in. przez krakowską Galerię Zderzak (*Danuta Urbanowicz. Obrazy*, Kraków 1993 oraz M. Tarabuła (red.), *Malarstwo materii. 1958-1963. Grupa Nowohucka*, Kraków 2000) oraz Muzeum Sztuki Współczesnej w Radomiu (M. Szewczuk (red.), *Danuta i Witold Urbanowiczowie. Obrazy z lat 1957-2007*, Radom 2008).